

N á v r h

ZÁKON

ze dne .....,

kterým se mění zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky

Čl. I

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění zákona č. 293/1993 Sb., zákona č. 169/1999 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 460/2000 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 436/2003 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 157/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 58/2017 Sb., zákona č. 65/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 165/2020 Sb. a zákona č. 602/2020 Sb., se mění takto:

1. V § 1 se odstavec 4 zrušuje.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 4.

2. V § 2 odst. 1 se na konci textu písmene l) doplňují slova „; zdravotní služby spočívající v poskytování zdravotní péče ve formě lůžkové péče jsou poskytovány prostřednictvím Zdravotnické služby Vězeňské služby (dále jen „Zdravotnická služba“)“.

3. V hlavě první se za nadpis nad označením § 3 vkládají nové § 2a a 2b, které včetně nadpisu znějí:

„§ 2a

Organizační jednotky Vězeňské služby

(1) Organizačními jednotkami Vězeňské služby jsou

- a) generální ředitelství,
- b) vazební věznice,
- c) věznice,
- d) ústavy pro výkon zabezpečovací detence,
- e) Zdravotnická služba,
- f) Střední odborné učiliště a
- g) Akademie Vězeňské služby.

(2) Zdravotnická služba se skládá z ředitelství Zdravotnické služby Vězeňské služby a zdravotnických zařízení určených generálním ředitelem.

(3) V čele organizačních jednotek podle odstavce 1 písm. b) až g) jsou ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel.

§ 2b

(1) Generální ředitelství zabezpečuje plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek Vězeňské služby, které metodicky řídí a kontroluje, není-li dále stanoveno jinak.

(2) Ředitelství Zdravotnické služby Vězeňské služby metodicky řídí a kontroluje poskytování a zabezpečování zdravotních služeb Vězeňskou službou.“.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Čl. II

V § 16 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 160/1995 Sb. a zákona č. 479/2008 Sb., se slova „Zdravotnická služba Vězeňské služby“ nahrazují slovy „Vězeňská služba“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákoníku práce

Čl. III

V § 215 odst. 4 písm. e) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 362/2007 Sb., se slova „zdravotnické službě Vězeňské služby“ nahrazují slovy „Vězeňské službě“.

ČÁST ČTVRTÁ

ÚČINNOST

Čl. IV

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2022.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

O b e c n á   č á s t

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Systém vězeňského zdravotnictví v České republice se v současnosti skládá z metodicko-kontrolního orgánu, kterým je odbor zdravotnické služby Generálního ředitelství Vězeňské služby, a dále výkonných složek, jimiž jsou jednak ambulantní zdravotnická zařízení (zdravotnická střediska) a lůžková zdravotnická zařízení (nemocnice).

Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále jen „CPT“) a některé další organizace v tomto směru dlouhodobě kritizují české vězeňství za to, že zdravotnická služba je nedílnou a nijak oddělenou částí Vězeňské služby České republiky (dále jen „Vězeňská služba“), a je tak vnímána jako jedna ze složek represivního aparátu.

Za účelem nastavení efektivnějšího vězeňského zdravotnického systému, v němž je spatřován posun (mezikrok) k výše uvedeným požadavkům kladeným na Českou republiku, se navrhuje mezi výčet organizačních jednotek Vězeňské služby v zákoně č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů, doplnit novou organizační jednotku, a to Zdravotnickou službu Vězeňské služby (dále jen „Zdravotnická služba“). Tato nová organizační jednotka se bude skládat z ředitelství Zdravotnické služby, jakožto základního řídicího orgánu, a zdravotnických zařízení určených generálním ředitelem Vězeňské služby. Tuto legislativní změnu bude rovněž potřeba promítnout i do dalších souvisejících zákonů.

Podstatou návrhu je, že

- a) dojde k jednotnému výkonu metodického řízení a kontroly poskytování a zabezpečování zdravotních služeb Vězeňskou službou; tímto způsobem bude zajištěno pružnější řízení vězeňských nemocnic (efektivnější využití kapacit, pružnější reakce na krizové situace typu pandemie COVID-19), zefektivnění výběru plateb od pojišťoven za lékařské výkony, a dále též efektivnější řešení personální situace ve zdravotnických zařízeních apod.; očekává se, že tento krok přispěje ke zvýšení efektivity a transparentnosti hospodaření, k nastavení funkčního systému kontroly nad vykazováním výkonů vůči zdravotním pojišťovnám, k důslednějšímu sledování nákladovosti zdravotnické služby za účelem tvorby dalších koncepčních záměrů apod.,
- b) dojde k vyčlenění poskytování zdravotní péče ve formě lůžkové péče od věznic (jde tak o první fázi organizačního vyčlenění poskytování zdravotních služeb v rámci Vězeňské služby, přičemž s ohledem na složitost tohoto procesu a z toho plynoucího reálného nebezpečí kolapsu vězeňského zdravotnictví se v současné době plošné vyčlenění veškerých zdravotních služeb nenavrhuje),

Jde tak o první krok k celkovému zefektivnění a zprůhlednění vězeňského zdravotnictví, kdy toto umožní v budoucnu další řešení zařazení vězeňského zdravotnictví jako celku, a to ať už v rámci Vězeňské služby nebo mimo ni.

Za hlavní přínosy zřízení nové organizační jednotky lze tedy považovat

- pružnější řízení vězeňských nemocnic, které budou společně podřízeny pod jedno společné odborné vedení (efektivnější využití kapacit, pružnější reakce na krizové situace typu pandemie COVID-19),

- zefektivnění výběru plateb od pojišťoven za lékařské výkony, a to nejen v obou nemocnicích, ale i ve všech zdravotnických zařízeních Vězeňské služby České republiky,
- efektivnější řešení personální situace v obou nemocnicích a v ostatních zdravotnických zařízeních Vězeňské služby České republiky,
- oddělením poskytování části zdravotních služeb od věznic posílení důvěry mezi pacientem (vězněm) a lékařem, který tak přestane být vnímán jako bezprostřední součást represivního aparátu.

Navrhovaná změna je nezbytná, pokud má vězeňské zdravotnictví sledovat vývoj moderních trendů a budovat ve svém rozhodování nezávislou základnu pro zvyšování kvality poskytovaných zdravotních služeb.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh je plně v souladu s čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a s čl. 2 odst. 3 Ústavy, podle kterých lze státní moc uplatňovat v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, přičemž státní moc slouží všem občanům. Návrh se konkrétně nedotýká základních práv osob a respektuje ústavně zakotvenou dělbu moci.

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva se problematikou upravenou v návrhu zákona nezabývají.

Návrhem zákona nejsou implementovány ani adaptovány předpisy Evropské unie a návrh s nimi není ani v rozporu. Judikatura Evropského soudního dvora, ani obecné právní zásady práva Evropské unie se navržené úpravy nedotýkají.

3. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Finanční dopady předkládaného návrhu se předpokládají jednorázově přibližně ve výši 7 milionů Kč, které budou pokryty rozpočtem Vězeňské služby. Tyto prostředky budou určeny na úhradu nákladů souvisejících s úpravami dotčených informačních systémů (zejména vytvoření vlastního uzavřeného účetního a rozpočtového okruhu, úprava vězeňského informačního systému VIS, úprava mzdové databáze a instalace docházkového systému).

Z návrhu neplynou relevantní dopady na podnikatelské prostředí České republiky.

Navrhovaná právní úprava není spojena s dopady na ostatní veřejné rozpočty. Nemá ani dopady na podnikatelské prostředí v České republice.

Navrhovaná právní úprava sama o sobě jako taková není spojena se sociálními dopady a dopady na rodinu.

4. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje, jedno z pohlaví a nestanoví pro ně odlišné podmínky.

Navrhovaná právní úprava neupravuje vztahy, které by se dotýkaly zákazu diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona (tj. nerovného zacházení či znevýhodnění některé osoby z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru). Lze proto konstatovat, že právní úprava obsažená v návrhu zákona nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace.

5. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava se přímo nedotýká ochrany soukromí a osobních údajů.

6. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava nepřináší zvýšení korupčního rizika.

7. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

S navrhovanou úpravou nejsou spojeny žádné dopady na bezpečnost nebo obranu státu.

8. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Předložený návrh je stručnou monotematickou novelou řešící pouze vnitřní členění Vězeňské služby. Urychlené přijetí této novely se navrhuje s ohledem na požadavky CPT kladenými na Českou republiku v oblasti vězeňského zdravotnictví. Navrhuje se proto, aby Poslanecká sněmovna podle § 90 odst. 2 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení.

Z v l á š t n í   č á s t

K čl. I – změna zákona o Vězeňské službě

K bodům 1 a 3 (§ 1 odst. 4, § 2a a 2b)

Jak bylo uvedeno v obecné části důvodové zprávy, navrhuje se zřízení nové organizační jednotky Vězeňské služby, a to Zdravotnické služby.

Problematika organizačního členění Vězeňské služby, vedení organizačních jednotek Vězeňské služby a jejich metodického řízení a kontroly je obsažena v § 1 odst. 4. Toto ustanovení se za účelem zpřehlednění systematiky zákona navrhuje zrušit a jeho obsah přesunout do nově navrhovaných § 2a a 2b.

Oproti původnímu znění v § 1 odst. 4 se mezi výčet organizačních jednotek Vězeňské služby doplňuje Zdravotnická služba, která se bude skládat z ředitelství Zdravotnické služby a zdravotnických zařízení určených generálním ředitelem Vězeňské služby (v této fázi se tedy

nepředpokládá, že součástí Zdravotnické služby budou všechna zdravotnická zařízení; s ohledem na skutečnost, že lůžková péče bude Vězeňskou službou poskytována prostřednictvím Zdravotnické služby, musí být ale takto v současné době určena alespoň zdravotnická zařízení umístěná ve Vazební věznici Praha Pankrác a Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno).

Stejně jako v případě jiných organizačních jednotek Vězeňské služby (vyjma generálního ředitelství) bude v čele Zdravotnické služby stát ředitel, kterého jmenuje a odvolává generální ředitel.

Generální ředitelství i nadále bude zabezpečovat plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek, které metodicky řídí a kontroluje, avšak nově se navrhuje, aby metodické řízení a kontrolu poskytování a zabezpečování zdravotních služeb Vězeňskou službou vykonávalo již pouze ředitelství Zdravotnické služby. Tímto způsobem bude zajištěno pružnější řízení vězeňských nemocnic (efektivnější využití kapacit, pružnější reakce na krizové situace typu pandemie COVID-19), zefektivnění výběru plateb od pojišťoven za lékařské výkony, a dále též efektivnější řešení personální situace ve zdravotnických zařízeních.

K bodu 2 [§ 2 odst. 1 písm. l)]

Jedním z úkolů Vězeňské služby je poskytování zdravotních služeb ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby. Zdravotní služby jsou dnes poskytovány ve všech věznicích a vazebních věznicích, ve většině případů též v jejich pobočkách, nemocnice jsou pak zřízeny ve dvou organizačních jednotkách Vězeňské služby, a to ve Vazební věznici Praha Pankrác a Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno. Navrhuje se, aby zdravotní služby spočívající v poskytování zdravotní péče ve formě lůžkové péče, byly Vězeňskou službou poskytovány výlučně prostřednictvím nově zřizované organizační jednotky, čímž bude dosaženo pružnějšího řízení vězeňských nemocnic i metodického řízení a kontroly poskytování tohoto typu zdravotních služeb. Toto samozřejmě nevylučuje, aby Zdravotnická služba poskytovala též ambulantní péči, případně zajišťovala navazující lůžkovou péči u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb.

K čl. II – změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

V návaznosti na zřízení Zdravotnické služby jako samostatné organizační jednotky Vězeňské služby je potřebné upravit znění § 16 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, neboť v rámci řízení o invaliditě odsouzeného lze předpokládat i součinnost zdravotnických pracovníků Vězeňské služby stojících mimo Zdravotnickou službu.

K čl. III – změna zákoníku práce

Vzhledem k navrhované změně systému vězeňského zdravotnictví je potřebné zohlednit skutečnost, že zdravotničtí pracovníci budou působit nejen v rámci Zdravotnické služby, ale též v rámci jiných organizačních jednotek Vězeňské služby. Současné znění § 215 odst. 4 písm. e) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, se proto navrhuje uvést do obecnější podoby.

K čl. IV - účinnost

S ohledem na potřebnou délku legisvakance a dikci § 3 odst. 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů, se navrhuje stanovit účinnost navrhovaného zákona dnem 1. ledna 2022.

V Praze dne 1. dubna 2021

Petr Sadovský v.r.

Zdeněk Ondráček v.r.

Tomáš Vymazal v.r.

Lucie Šafránková v.r.

Marek Novák v.r.